Επιτήρηση, Αποθήκευση & «Έξυπνο» Μέλλον: Η Περίπτωση της Amazon

John Malamatinas*

Πόσο διαφορετικό θα είναι το μέλλον μας σε 30 χρόνια από τώρα; Η συζήτηση για την εποχή του ψηφιακού καπιταλισμού είναι πλέον εδώ και όλοι παίρνουμε μέρος σ' αυτήν. Για μερικούς, τους «επιτυχημένους», αυτό είναι το επόμενο κύμα ανανέωσης και κερδών ενώ για πολλούς άλλους αποτελεί μία ακόμη πικρή φάση της πολιτικής οικονομίας του καπιταλισμού. Αυτό σημαίνει για τον περισσότερο κόσμο έναν εφιάλτη λειτουργίας, αναπαραγωγής και κατανάλωσης, μία διαδικασία που συχνά οδηγεί στον κοινωνικό αποκλεισμό.

Κατά τη διάρκεια των μεταπολεμικών χρόνων, υπήρχε το όνειρο του να δουλεύουμε λιγότερο μέσω της **καινοτομίας** και του **αυτοματισμού**. Παρ'όλο που η γενιά του "Back to the future" μεγάλωσε στη δεκαετία του '80 με τέτοιες αφηγήσεις, ενώ προετοίμαζαν ταυτόχρονα τον δρόμο για τη γενιά των "Millennials" η οποία θα έμπαινε στην Εποχή της Πληροφορίας, ιπτάμενα αυτοκίνητα δεν κατάφεραν να υπάρξουν ακόμα. Οι λεγόμενοι «Trekkies» που ήταν κατά βάσιν άνδρες και οι οποίοι το '80 και το '90 ήταν αρχικά ηγέτες στο λογισμικό (Bill Gates), μετά καινοτόμοι (Steve Jobs) και τώρα πολυτάλαντοι (Jeff Bezos), έχουν μεταλλαχθεί και πλέον καθορίζουν τον ρυθμό της αλλαγής εδώ και 20 χρόνια.

Μέσα σ' όλα αυτά όμως, οι σκοποί όλων των ονείρων αυτών δεν έχουν ουσιαστικά αλλάξει τίποτε: κάθε μία από τις τρελές λεπτομέρειες της σειράς του Star Trek, είτε η αυτόματη τηλεμεταφορά, είτε η τεχνητή νοημοσύνη ή η αιώνια ζωή, παραμένουν ακόμη στο μακρινά σχέδια των ηγετών της Silicon Valley και των άλλων τεχνολογικών κέντρων σε όλο τον κόσμο. Η

επανάσταση του διαδικτύου, η ψηφιοποίηση και η καταμέτρηση του υπαρκτού κόσμου, δημιουργούν τη βάση ενός φουτουριστικού κόσμου, κάτι το οποίο δεν φαίνεται πλέον και τόσο ουτοπικό, όπως έχει δείξει και η τηλεοπτική σειρά Black Mirror. Η κωμική σειρά Silicon Valley δείχνει επίσης πολύ γραφικά τη φιλοδοξία όλων αυτών των ηγετών στον τομέα της τεχνολογίας, να προσφέρουν ευτυχία σε όλη την ανθρωπότητα. Παρ' όλα αυτά, δεν έχουν καταφέρει κάτι τέτοιο ως τώρα…

Ψηφιοποίηση: Εκεί όπου η Αριστερά και η Αντιεξουσία παραμένουν απούσες

Εδώ και πολύ καιρό, η Αριστερά δεν δείχνει να κάνει καμία προσπάθεια να μάθει από την τραυματική και αποτυχημένη εμπειρία του τεχνο-φουτουριστικού οράματος της Σοβιετικής Ένωσης. Μπροστά στο θεωρούμενο, και παραδεκτό από καιρό, τέλος αυτής της ιστορίας, δεν έχουμε καταφέρει να βρούμε πάνω απ' όλα έναν εναλλακτικό ρόλο της τεχνολογίας στον κόσμο μας. Κάθε τέτοια συζήτηση ξεκινά κάπως έτσι: μας έχουν όλους κυριέψει οι ψηφιακές διαδικασίες και σήμερα έχουμε ήδη γίνει μέρος τους.

Ταυτόχρονα όμως, καμία πολιτική ομάδα δεν μπορεί να επιβιώσει χωρίς τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στις δημόσιες σχέσεις της. Πολλοί από εμάς μετράμε την επιτυχία μας σύμφωνα με τον αριθμό των "likes" που έχουμε λάβει. Ακόμη και μεταξύ αριστερών ακτιβιστών, αυξάνεται ο αριθμός εκείνων που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στον τομέα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, για παράδειγμα ως επιμελητές των λογαριασμών στο facebook μελών του κοινοβουλίου. Για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, παρ'όλα αυτά, η αυτοματοποίηση συνεχίζει να ακούγεται μία τρομακτική λέξη: έχουν βέβαια τώρα τελευταία ξεκινήσει κάποιες προσπάθειες εκπαίδευσης στην ψηφιοποίηση, αλλά δεν είναι ξεκάθαρο το ως πού μπορεί αυτό να φτάσει.

Η ριζοσπαστική Αριστερά έχει αναφερθεί αρκετές φορές στην εξέλιξη των Google, Facebook, Amazon, κλπ. Φαίνεται όμως σαν να κοιμούνται επί της ουσίας. Τα προγράμματα του Γερμανικού

κόμματος *Die Linke* και διαφόρων τεχνοκρατικών ομάδων και ΜΚΟ έχουν επικεντρωθεί μόνο στα θέματα των ψηφιακών δικαιωμάτων, χωρίς να υπάρχει ίχνος κάποιας καινοτομίας από την Αριστερά. Οι μαζικές αλλαγές στην παραγωγή και αναπαραγωγή στην κοινωνία έχουν αναγνωριστεί, αλλά οι αντίπαλοι είναι ήδη πολύ μεγάλοι και παντοδύναμοι και το σύστημα είναι πολύπλοκο και υπερφορτωμένο. Επίσης, οι ευκαιρίες για την οργάνωση των εργατών μερικής απασχόλησης, εργατών γνώσης, εργατών στον τομέα των μεταφορών και σε start-up επιχειρήσεις μένουν ακόμη ανεκμετάλλευτες (εκτός από πολύ λίγες εξαιρέσεις).

Στους αριστερούς ακαδημαϊκούς κύκλους καθώς και στο αριστερό κοινό, κυκλοφορούν μόνο παλιά και νέα φαντάσματα. Από τη μια πλευρά, έχουμε τους επικριτές της ανάπτυξης, οι οποίοι συμμετέχουν σε συζητήσεις του οικολογικού αποτυπώματος. Αυτό συνεπάγεται απλά το να τροποποιήσουμε τα παλιά πρότυπα κατανάλωσης, χωρίς να λάβουμε υπόψιν τα θέματα διανομής. Μέχρι τώρα, μονάχα σε σύνδεση με οικολογικούς-κοινωνικούς αγώνες οι συζητήσεις απο-ανάπτυξης έχουν παρουσιάσει ένα σοβαρό επίπεδο. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν εκείνοι που πιστεύουν σε έναν επιταχυνόμενο μετακαπιταλιστικό κόσμο και που βλέπουν την ευκαιρία για ένα νέο αριστερό μήνυμα – *Επιτάχυνση για όλους, εδώ και τώρα!* Κάποιες ενδιαφέρουσες συζητήσεις έχουν ήδη λάβει χώρα, σε φεμινιστικούς όμως κυρίως κύκλους και κοινωνικούς αγώνες. Το *Cyborg Manifesto* της Donna Harraway, που βρισκόταν στην πρωτοπορία των συζητήσεων 30 χρόνια πριν, για τη σχέση του ανθρώπου με τη μηχανή, μνημονεύεται ακόμη και σήμερα.

Σ’ αυτούς τους σκοτεινούς καιρούς, όπου ένα χειραφετικό κίνημα που θα έφτανε μέχρι τα άστρα και θα έκανε τα όνειρα πραγματικότητα, φαντάζει για την ώρα πολύ μακριά, όπου θριαμβεύει η εξτρεμιστική Δεξιά κάθε απόχρωσης και τύπου, οι Νεοφιλελεύθεροι συνασπίζονται με τους Φιλελεύθερους για ένα υποτιθέμενο πράσινο, ειρηνικό και επιταχυνόμενο καπιταλισμό. Παρ’όλα αυτά, ο αγώνας για το μέλλον που διεξάγεται εδώ και τώρα θα μπορούσε να προσφέρει κάτι παραπάνω από μια σανίδα σωτηρίας. Στη διαδικασία αναδιοργάνωσης του κεφαλαίου

δημιουργούνται ρωγμές και κενά, τόποι κοινών και κοινωνικών διασπάσεων που ήταν αδύνατο να φανταστεί κανείς ως τώρα. Οι δεσποτικοί, όμως, όροι εργασίας του σημερινού καπιταλισμού και οι διαμαρτυρίες των εργατών εναντίον τους, έχουν εξαφανιστεί από τη φαντασία και το λεξιλόγιο πολλών αριστερών.

> *Ο αγώνας εντός του γίγαντα της εφοδιαστικής αλυσίδας και του διαδικτύου Amazon, ο οποίος καταφέρνει να κρύψει τους πραγματικούς του σκοπούς πίσω από ένα προσωπείο λιανικού εμπορίου, μπορεί να αποτελέσει την ευκαιρία για τα κινήματα να ξεφύγουν από την πλήξη και την απραξία.*

Και θα μπορούσαμε μ' αυτό να κάνουμε κάτι καλό το οποίο θα υπερέβαινε το απλό όφελος των εργαζόμενων. Οι αρχές βέβαια του καπιταλισμού δεν αλλάζουν: η εκμετάλλευση υπήρχε, υπάρχει και θα συνεχίσει να υπάρχει όσο υφίσταται καπιταλισμός. Όσο εξακολουθεί το κεφάλαιο να αναπτύσσεται (ή όχι), να αναδιοργανώνεται ή να δημιουργεί φούσκες, οι κρίσεις και οι νέες κοινωνικές αναταραχές θα είναι μέσα στο πρόγραμμα.

Όπου υπάρχει όμως εκμετάλλευση, υπάρχουν και αγώνες: στα εκτεταμένα συγγράμματα των Μαρξ, Σμιθ, Ρικάρντο και λοιπών έχουν περιγραφεί τα διάφορα στάδια ανάπτυξης του καπιταλισμού, έχουν κατηγοριοποιηθεί ή τους έχει δοθεί νέα σημασία. Όμως ο καπιταλισμός, η αναδιοργάνωσή του και η δυνατότητά του για δράση, θα έπρεπε να μετρηθεί κυρίως από την ιστορία των αγώνων εναντίον του. Η Amazon εγκαθιδρύει το νέο σχέδιο για την αναδιοργάνωση του κόσμου της εργασίας και αυτό θα επεκταθεί σε όλη τη βιομηχανία. Γι' αυτό, είναι σημαντικό να αναλύσουμε τη λογική της και τη λογική της αντίστασης εναντίον της.

Το «παντοπωλείο» Amazon – Ο γίγαντας της εφοδιαστικής αλυσίδας και της τεχνολογίας

«Δεν είναι μόνο ο μεγαλύτερος ποταμός στον κόσμο, είναι και μεγαλύτερος κατά πολύ από τον επόμενο ποταμό. Ξεπερνάει όλους τους υπόλοιπους ποταμούς.»

Τζεφ Μπέζος για το όνομα της Amazon

Εδώ πρόκειται για την φανταστική ιστορία μιας νεοφυούς (start-up) επιχείρησης που δημιουργήθηκε από έναν μύθο. Ο Brad Stone, οικονομικός δημοσιογράφος των New York Times, έχει γράψει για αυτόν τον μύθο ένα βιβλίο το οποίο οι Βρετανικοί Times αποκάλεσαν αριστούργημα ερευνητικής δημοσιογραφίας.

Η έρευνα για το όνομα της εταιρείας υπήρξε εκτεταμένη. Οι διαφορετικές προτάσεις έδειχναν κιόλας την αρχική ιδέα της Amazon: Cadabra, makeitso.com, awake.com, browse.com, bookmall.com, aard.com, relentless.com (πάντα .com όπως βλέπετε). Είχε προβλεφθεί εξαρχής ότι το όνομα δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στα βιβλία, όπως για παράδειγμα έκανε ο πρώτος τους ανταγωνιστής, το books.com.

Ο ιδρυτής της Amazon, Τζεφ Μπέζος, προέρχεται από το κεφάλαιο (hedge fund) DE Shaw της Wall Street, κατευθείαν από τους κύκλους των λεγόμενων nerds, των οποίων αποκλειστικός σκοπός είναι να βγάζουν πολύ χρήμα. Ήταν τότε που ξεκίνησε και η εποχή του διαδικτύου: το επόμενο μεγάλο πράγμα! Ο Τζεφ Μπέζος άφησε την καλοπληρωμένη δουλειά του για να ξεκινήσει τη ριψοκίνδυνη διαδρομή του πάνω στα κύματα του τεράστιου κόσμου του διαδικτύου.

Η ιστοσελίδα amazon.com εγγράφηκε την 1^{η} Νοεμβρίου του 1994. Στις 9 Αυγούστου του ίδιου χρόνου, η Netscape Communications ξεκινάει τον πρώτο browser Mosaic Web, ανοίγοντας τον δρόμο του διαδικτύου στο ευρύ κοινό. Το ίντερνετ ετοιμάζεται να απογειωθεί. Ο Μπέζος και η μικρή του ομάδα, μεταξύ τους η γυναίκα του Mackenzie και ο τεχνικός Shel Kaphan, εργάστηκαν για 2 χρόνια, προετοιμάζοντας το επιτυχές λανσάρισμά τους. Επιπλέον, κατάφεραν να επιβιώσουν με τη βοήθεια οικονομικών επενδύσεων μελών της οικογένειας και διάφορων γνωστών του Μπέζος, που γνώριζε από τον καιρό που ήταν στα hedge funds.

Την πρώτη εβδομάδα μετά το ξεκίνημα της Amazon, τον Απρίλιο του 1995, ήρθαν παραγγελίες 12.000 δολαρίων, αλλά παραδόθηκαν

βιβλία αξίας μόνο 846 δολαρίων. Τη δεύτερη εβδομάδα έλαβαν παραγγελίες 14.000 δολαρίων και έκαναν παραδόσεις αξίας 7.000 δολαρίων. Ο μακρύς δρόμος μέχρι το σημερινό άριστο σύστημα παράδοσης -η εταιρεία διαφημίζει ότι μπορούν να παραδώσουν μέσα σε μια μόλις ώρα- ξεκίνησε στην πραγματικότητα με ιδιαιτέρως μικρά βήματα. Αφού λύθηκαν τα εφοδιαστικά προβλήματα με το χάος της αποθήκευσης και της παράδοσης, άρχισε η επέκταση, η οποία οδήγησε στο κεντρικό σύνθημα του μελλοντικού οράματος της Amazon. Οι παραγγελίες ανέβαιναν καθημερινά, όπως και οι επενδύσεις. **Επέκταση για τον Μπέζος και την ομάδα του σήμαινε άμεση επανεπένδυση όλων των διαθέσιμων οικονομικών πόρων.**

Το μεσοπρόθεσμο όραμα της Amazon, η υπόσχεση κερδών μετά την πρώτη σειρά επεκτάσεων, προσέλκυσε επενδυτές, παρ’όλα τα αρχικά προβλήματα. Η πρωτόγνωρη εξέλιξη του διαδικτύου, από το 2000 και μετά, συνεισέφερε σημαντικά σε όλα αυτά. Η βασική αρχή ήταν απλή: Ας πούμε πως έχουμε ένα μαγαζί το οποίο πουλάει καταρχήν βιβλία και μετά διαδοχικά πολλά άλλα αγαθά, κάτι που προφανώς βρίσκεται πέρα από τις δυνατότητες των κανονικών πολυκαταστημάτων. Πώς γίνεται αυτό;

Η βασική αρχή της πλατφόρμας στην πραγματικότητα παρακάμπτει τους φυσιολογικούς περιορισμούς των δύο άκρων της αγοράς, δηλαδή τον παραγωγό και τον καταναλωτή. Η ελπίδα ήταν ότι το διαδίκτυο θα κάνει όλα τα άλλα και η αξία των μετοχών στην αγορά επιβεβαιώνει αυτή την απίστευτη εξέλιξη. Η εμπιστοσύνη προς την Amazon μεγαλώνει ολοένα χωρίς όρια και έχει λάβει προφητικές διαστάσεις. «Όλα είναι πιθανά», λέει ο Μπέζος και όλοι μπαίνουν στον χορό. Επιχειρήσεις που βασίζονται σε παρόμοιες καπιταλιστικές πλατφόρμες εμφανίζονται σαν μανιτάρια.

Το 1997, ο Rick Dalzel μετακόμισε από τη μεγαλύτερη εταιρεία λιανικών πωλήσεων, την Walmart, στην Amazon. Πριν φύγει, ο Don Soderquist, διευθύνων σύμβουλος της Walmart, του ανέφερε ότι η Amazon είναι μία καινοτόμος ιδέα, με περιορισμένες όμως δυνατότητες, αφού δεν έχει δικά της αποθέματα και ότι αυτό το

μοντέλο θα κατέρρεε μόλις έφτανε έναν τζίρο 100 εκατομμυρίων δολαρίων. Η επόμενη φράση αυτού του μάνατζερ δείχνει πόσο δραματικά ήταν αυτά τα γεγονότα: «Εάν αποφασίσεις να φύγεις, δεν θα είσαι πλέον μέλος της οικογένειας της Walmart.» Οι πρώτοι ανταγωνιστές, όπως η περίφημη εταιρεία πωλήσεων βιβλίων Barnes and Noble και η Walmart, αναγκάστηκαν να αντιδράσουν πολύ γρήγορα με δικές τους προσφορές στο διαδίκτυο. Μια απέλπιδα διαδικασία που συνεχίζεται εώς σήμερα, αφού συνέβη ακριβώς το αντίθετο –**ο εκμοντερνισμός αυτών των εταιρειών υπήρξε μοιραίος για χιλιάδες «πραγματικά» καταστήματα.**

Σήμερα το όραμα των διαδικτυακών «παντοπωλείων» είναι μια πραγματικότητα. Στο μεταξύ, αλγόριθμοι καθορίζουν τα βήματα των εργατών στις αποθήκες και ο νέος τρόπος αγορών έχει τέλεια προσαρμοστεί στις ευέλικτες συνθήκες εργασίας της κοινωνίας. **Η Amazon απασχολεί 118.000 άτομα παγκοσμίως (πάνω από 16.000 στην Γερμανία).** Λειτουργεί υπεράνω όλων των συνόρων και έχει γίνει ο φόβος του κάθε λιανοπωλητή -και όχι μόνο. Ακόμη και ο γίγαντας στην πώληση επίπλων IKEA σκέφτεται να πωλεί τα προϊόντα του μέσω της Amazon. Η σουηδική κεφτέδο-ιεροτελεστία έχει γονατίσει μπροστά στην Amazon. Οι αποθήκες διαμορφώνουν ένα δίκτυο που κάνει τον χρόνο παράδοσης ολοένα και πιο σύντομο. Όπως και με όλες τις start-up επιχειρήσεις, ο πελάτης είναι ο βασιλιάς. Τα προϊόντα πρέπει να παραδοθούν σε όλο τον πλανήτη, στον καθένα ξεχωριστά, όλο και πιο γρήγορα και σωστά.

Σε μία τέτοια διαδικασία, δεν υπάρχει όριο στη χρήση της νέας τεχνολογίας. Η Amazon πειραματίζεται στην Καλιφόρνια και αλλού με πλήρως αυτοματοποιημένα ρομπότ και τεχνητή νοημοσύνη. Το πρώτο πλήρως αυτοματοποιημένο κέντρο εκτέλεσης παραγγελιών βρίσκεται κιόλας σε λειτουργία. Τα drones (ιπτάμενα ρομπότ) σύντομα θα καταργήσουν τους παλιούς καλούς ταχυδρόμους ενώ θα μπορούσαν ακόμη και να ανοίγουν μόνα τους την εξώπορτα ενός σπιτιού για να αφήσουν το πακέτο. Οι γνωστοί «Jeffisms», όπως ονομάζει ο Stone τα λεγόμενα του Μπέζος, εκφράζουν αυτά τα όνειρα:

«Υπάρχουν τόσα πολλά ακόμη που χρειάζεται να εφευρεθούν.

Υπάρχουν τόσα πολλά καινούργια πράγματα που θα γίνουν. Ο κόσμος δεν έχει ιδέα ακόμη για το πόσο αποτελεσματικό θα γίνει το διαδίκτυο. Βρισκόμαστε ακόμη στην 1η μέρα αυτού του ταξιδιού».

Όλα τα νέα και σχεδιαζόμενα πρότζεκτ δείχνουν καθαρά ότι η νέα τάση δεν πρόκειται να περιοριστεί μόνο στο κατάστημα-θαύμα της Amazon. Από τον χειμώνα του 2016, η **Alexa**, το «έξυπνο σύστημα επικοινωνίας», έχει μπει στην αγορά. Η Alexa έχει εκθειαστεί σαν η νέα οικιακή βοηθός, που ψάχνει για εμάς στο διαδίκτυο ή κάνει άλλα πράγματα για εμάς σ' ένα έξυπνο σπίτι -μπορεί να αντικαταστήσει σχεδόν αναπαραγωγικές εργασίες όλο και περισσότερο και πολύ πιθανόν θα το κάνει. Η διαφορά με τις κλασικές μηχανές αναζήτησης είναι ότι η Alexa δίνει μόνο μια απάντηση. Πιθανόν η απάντηση να προέρχεται από τη μηχανή αναζήτησης Bing ή ίσως από κάποια που προσφέρει τις περισσότερες: σε κάθε περίπτωση οι απαντήσεις της Alexa θεωρούνται δεδομένες, χωρίς δυνατότητα επιλογής. Προς το παρόν, αποτελείται από έναν κύλινδρο με υψηλά ευαίσθητα μικροτρόνια που λέγεται "echo" και που βρίσκεται μέσα στο διαμέρισμα, περιμένοντας να πάρει οδηγίες με το κωδικό όνομα Alexa.

Σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία, εγκατεστημένα μέσα και έξω από το σπίτι, η Amazon συμμετέχει στο μελλοντικό 'στοίχημα' για ένα έξυπνο σπίτι σε μία έξυπνη πόλη. Αυτή η ιδέα βασίζεται στη μαζική δικτύωση και καταμέτρηση μέσα στις μεγαλουπόλεις και στα νοικοκυριά. Ο στόχος είναι να ενοποιηθούν όλες οι σφαίρες της ζωής, από την οδήγηση του αυτοκινήτου και τη διαφήμιση εντός του αστικού ιστού, εώς την αυτόματη παραγγελία γάλατος όταν αυτό έχει τελειώσει. Η Amazon ταιριάζει απόλυτα σε έναν τύπο οικονομίας με βασικό εγγυημένο εισόδημα και σε μία οικονομία του μοιράσματος, όπου στο τέλος – ιδανικά – κανείς δεν είναι ιδιοκτήτης αυτοκινήτου και κανείς δεν χρειάζεται να παραδώσει δέματα στο χέρι.

Στο μεταξύ, ένα μεγάλο μέρος των εσόδων της Amazon προέρχεται

από την επιχείρηση στο ‘cloud’. Ήδη από το 2006, η Amazon προσφέρει σε εταιρείες χωρητικότητα σε σέρβερ για αποθήκευση δεδομένων. Μέχρι σήμερα, κατέχουν περίπου το 1/3 της αγοράς μαζί με εταιρείες όπως η IBM και η Microsoft. Όλα αυτά έχουν πραγματοποιηθεί με τα λεγόμενα “πάρκα εξυπηρετητών” (server farms) που σημαίνουν τεράστια συστήματα υπολογιστών. Μαζί με τα κέντρα εκτέλεσης των παραγγελιών, αποτελούν τις πιο σημαντικές σταθερές εγκαταστάσεις παραγωγής.

Η παλιά «ρήση» του Μπέζος, *«μεγαλώστε γρήγορα!»,* κυριαρχεί ακόμη και σήμερα στην Amazon -οι δυνατότητες επέκτασης φαντάζουν απεριόριστες. Στο βιβλίο του Brad Stone και σε ολόκληρο τον ημερήσιο τύπο τα τελευταία νέα της εταιρείας εμφανίζονται κάθε ώρα, όπως για παράδειγμα ότι τα στούντιο της Amazon θα κάνουν τηλεοπτική σειρά τον *Άρχοντα των Δαχτυλιδιών* ως απάντηση στο *Game of Thrones* της Netflix.

Στο μεταξύ, μέσα σε όλα αυτά, δεν ακούγεται ούτε λέξη για τους ανθρώπους οι οποίοι κάνουν την πραγματική δουλειά πίσω από τον Μπέζος και τον εσωτερικό του κύκλο συνεργατών. Από πολύ νωρίς φάνηκε το ύφος της διαχείρισης του Μπέζος. Έχει αντικαταστήσει βαθμιαία την παλιά του ομάδα με νέα άτομα -αυτή η μανιώδης αναζήτηση ‘υπερεγκεφάλων’ που αντικαταθιστούν τα παλιά σκουριασμένα μυαλά συνεχίζεται εώς σήμερα, κάτι που φυσικά δεν είναι μονοπώλιο της Amazon. Τα ίδια ισχύουν και για τους εργαζόμενους στο κάτω μέρος της πυραμίδας – για την άλλη «ομάδα» -αυτούς που η Amazon προσποιείται ότι βρίσκονται κάτω από το σλόγκαν «*Δούλεψε σκληρά, διασκέδασε και γράψε ιστορία*» ως εργοδότης με χιλιάδες εργοδηγούς και εργαζόμενους χαμηλών προσόντων.

Μόνο μ’ αυτό το εξουσιαστικό και άκρως τεχνικό μοντέλο εργασίας, η Amazon θα κάνει πραγματικότητα τα όνειρα του Μπέζος για ένα δικτυωμένο μέλλον. Μέσω της μεγάλης ισχύος της στην αγορά, η Amazon ασκεί πίεση σε παραγωγούς και επηρεάζει έμμεσα τις συνθήκες εργασίας τους. Μέσα σε όλα αυτά, κυριαρχεί όχι μόνο ένας μοναχικός αλγόριθμος, όμοιος με αυτόν της Google που ρυθμίζει τη δημοφιλή λειτουργία αναζήτησης της amazon.com,

αλλά και ένας γιγάντιος μηχανισμός εφοδιασμού. Κατά τη διάρκεια του τελευταίου αιώνα αυτό έγινε δυνατό μέσω της χρήσης των "europallet", με κωδικό όνομα: **εξορθολογισμός**.

Το εργασιακό καθεστώς της Amazon – η βάση για μία παγκόσμια εκμετάλλευση

Το κεφάλαιο έχει αλλάξει με πολλούς τρόπους από την εποχή του Μαρξ. Η πιο πρόσφατη εξέλιξή του έγινε υπό το όνομα της «ψηφιοποίησης». Βιώνουμε νέους και παλιούς τύπους υποταγής των ανθρώπων υπό το καπιταλιστικό σύστημα διοίκησης. Η ψηφιοποίηση όμως, όπως τη βλέπουμε σήμερα, δεν αποτελεί κανενός είδους επανάσταση.

Οι νέες συνθήκες εργασίας δεν αποτελούν παρά μία πρόσμιξη του τεϊλορισμού, δηλαδή του διαχωρισμού και της αναδιοργάνωσης των εργασιακών διαδικασιών, με το κατασκευαστικό σύστημα του φορντισμού καθώς και με τις ευέλικτες και επισφαλείς συνθήκες εργασίας του μετα-φορντισμού. Οι συνέπειες αυτών των μετασχηματισμών για τον εργαζόμενο κόσμο συνεχίζουν να είναι σοβαρές και τα συνδικάτα πολύ δύσκολα βρίσκουν απαντήσεις σ' αυτές τις αλλαγές. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναστάτωσης -το λεγόμενο **disruption**– ένα υπάρχον μοντέλο επιχείρησης ή αγοράς αντικαθίσταται από μια νέα εφεύρεση – όπως αποδεικνύει η Amazon με την επιθετική και επεκτατική της συμπεριφορά, και συγκρούονται μεταξύ τους προωθώντας, όπως περιγράφτηκε πιο πάνω, την ψηφιοποίηση ολόκληρων τομέων της οικονομίας.

Οι επιστήμονες Barthes και Rottenbach, στην ανάλυσή τους για τις συνθήκες εργασίας στην Amazon, υποστηρίζουν πως «η καπιταλιστική χρήση του ψηφιακού μηχανισμού από την Amazon και οι στρατηγικές υπαγωγής του στην εργασία δείχνουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ένα αυξανόμενο μέρος των εργατών θα πρέπει να ζει και να παλεύει τα επόμενα χρόνια». Αυτή η τεχνική εξέλιξη και η επακόλουθη υποταγή κατά την εργασία θα πρέπει να αναλυθούν επομένως, σύμφωνα με τους συγγραφείς, ως στιγμές του

κοινωνικού αγώνα. Κάτι τέτοιο παρουσιάζει πολλές δυνατότητες αντίστασης: εκατοντάδες υπάλληλοι, όπως στην Amazon στη Λειψία, δοκιμάζουν ατομικούς και συλλογικούς τρόπους ώστε να ξεφύγουν από τον απόλυτο έλεγχο των προϊσταμένων τους και των σκάνερ χειρός, παίρνοντας μεγαλύτερα διαλείμματα ή αναλαμβάνοντας κοινές απεργιακές κινήσεις. Μία διαρκής πάλη για την ατομική και κοινωνική αυτόνομία.

Τα κέντρα εκτέλεσης των παραγγελιών της Amazon είναι οι βιομηχανικοί χώροι του σημερινού καπιταλισμού. Εγκαθίστανται σε περιοχές με ελάχιστες υποδομές και όπου οι θέσεις εργασίας είναι σπάνιες. Τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά εδώ είναι: μικρή πόλη με συνδέσεις αυτοκινητοδρόμων και σιδηροδρόμων. Χιλιάδες άνθρωποι εκτελούν καθημερινά μία εξαντλητική και μονότονη εργασία όπου δεν τους επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν το μυαλό τους ενώ ό,τι κάνουν ηχογραφείται και αναφέρεται στους ανωτέρους τους. Από αυτό το είδος εργασίας κερδίζει ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας -τουλάχιστον όλοι όσοι έχουν υποκύψει στον εθισμό παραγγελιών μέσω του διαδικτύου ή όσοι εξαρτώνται από το σύστημα παράδοσης πακέτων.

> ***Η παραγγελία με την Amazon έχει γίνει ένας σημαντικός αναπαραγωγικός πυλώνας, όπως το ταχυδρομείο και η παροχή νερού. Η διαφορά είναι ότι η Amazon βρίσκεται εξαρχής σε ιδιωτικά χέρια.***

Προσαρμοσμένο στις σημερινές τεχνολογικές απαιτήσεις, το βιομηχανικό σύστημα έχει εκμοντερνιστεί σύμφωνα με τις νεές καπιταλιστικές ανάγκες: το σκάνερ χειρός, ως το νέο εργαλείο γενικής παραγωγής, το αυτοματοποιημένο σύστημα αποθήκευσης, η μηχανογραφημένη πλοήγηση μέσω ενός αλγορίθμου και ο απόλυτος έλεγχος είναι τα κύρια στοιχεία αυτών των μοντέρνων βιομηχανικών συστημάτων. Η «αρχή του χάους» της Amazon (το σύστημα αποθήκευσης που οργανώνεται μέσω αλγορίθμου) δεν είναι «χαοτική», αλλά επιχειρεί να ανατροφοδοτήσει άμεσα τη διαδικασία παραγγελίας με την εφοδιαστική οργάνωση, με σκοπό την επιτάχυνση και την εκπλήρωση του χρόνου παράδοσης. Κάθε

διάλειμμα για τουαλέτα ή κάπνισμα, κάθε συνομιλία, μπορεί, και σε πολλές περιπτώσεις, παρακολουθείται. Τις τελευταίες δεκαετίες, οι δυνατότητες για άμεσο έλεγχο έχουν γίνει πολύ φθηνές και χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο. Λόγω όλων αυτών των νέων εξελίξεων, δεν χρειάζεται πλέον η δικαιολογία της προστασίας από κλοπή για την τοποθέτηση καμερών, στις οποίες είχαν αντισταθεί οι εργάτες κατά το παρελθόν.

Το μοντέλο εργασίας της Amazon δεν περιλαμβάνει μόνο τα κέντρα εκτέλεσης των παραγγελιών -μία πραγματικότητα η οποία ξεχνιέται εύκολα στο ευρύτερο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτής της παγκόσμιας επιχείρησης. Πολλές χιλιάδες άνθρωποι εργάζονται άμεσα με την Amazon μέσω teleworking στο σπίτι, όντας κι αυτοί εργαζόμενοι. Επίσης, δεν μετράμε καν τους καταναλωτές που προσθέτουν καθημερινά αξία στον μηχανισμό αυτό, με πληροφορίες και αξιολογήσεις που κάνουν δωρεάν.

Από το 2005, η Amazon χρησιμοποιεί την πλατφόρμα Mechanical Turk, μία ψηφιακή crowdwork πλατφόρμα της «οικονομίας κατά παραγγελία» (on-demand economy), η οποία επιτρέπει σε επιχειρήσεις να συμπεριλάβουν χιλιάδες εργαζομένους ‘clickworkers’ σε διάφορες εργασίες, τις λεγόμενες μικροεργασίες. Οι clickworkers διακρίνονται με την εκτέλεση μικρών, όχι σύνθετων εργασιών, όπως η απάλειψη άχρηστου περιεχομένου που διαγράφεται με ένα κλικ του ποντικιού -και το κάνουν αυτό για ώρες. Αυτές οι εργασίες δεν μπορούν (ακόμη) να εκτελεστούν από αλγορίθμους.

> ***Στη Γερμανία μόνο, ο αριθμός των clickworkers ξεπερνάει το ένα εκατομμύριο.***

Αυτού του είδους τα εγχειρήματα αφήνουν πίσω το μοντέλο των κλασικών επιχειρήσεων με υλικές και καθορισμένες εγκαταστάσεις και χρησιμοποιούν ανθρώπους που μπορούν να δουλέψουν ευέλικτα, όπου βρίσκονται και όταν χρειάζονται επιπρόσθετο εισόδημα. Η Amazon αποτελεί τον προπομπό του «ψηφιακού τεϊλορισμού» με τη μορφή του αναπόφευκτου ελέγχου και τη μηχανική χειραγώγηση των

ανθρώπων. Αυτό συμβαίνει μέσα στις αποθήκες με τη χρήση των σκάνερ χειρός και στους crowdworkers με τη χρήση μίας εφαρμογής. Συνδικαλιστική οργάνωση; Πολύ σπάνιο πράγμα.

Τα κέντρα εκτέλεσης παραγγελιών και οι χιλιάδες των clickworkers αποτελούν τη βάση του παγκόσμιου μοντέλου τεχνο-εκμετάλλευσης του μέλλοντος. Παρ'όλη την τεράστια χρήση της τεχνολογίας και την αναδιοργάνωση των διαδικασιών εργασίας, όλα αυτά δεν είναι καινούργια. **Η τεχνική εξέλιξη της εφοδιαστικής αλυσίδας, όχι μόνο στην Amazon, έχει οδηγήσει σε λίγους ειδικευμένους ανθρώπους και σε μία μάζα ανειδίκευτων.** Η σύνθεση των κοινωνικών τάξεων αλλάζει: για παράδειγμα, πολλοί πρώην άνεργοι ή με προσωρινή απασχόληση έχουν πλέον προσληφθεί. Αυτή η νέα ταξική σύνθεση βασίζεται στα «επιτεύγματα» του κεφαλαίου τις τελευταίες δεκαετίες, όπως είναι η υψηλή ευελιξία και η επισφάλεια, που πλέον «αγγίζει» και τους εργαζόμενους σε γραφεία. Όλες αυτές οι εξελίξεις υπονομεύουν βασικά το κλασικό βιομηχανικό προλεταριάτο – εδώ και έναν αιώνα! Το σχέδιο και η εφαρμογή της 'Agenda 2010' της Γερμανίας έκανε πιο εύκολες τέτοιες μορφές εκμετάλλευσης, όπως για παράδειγμα θέσεις εργασίας χωρίς ορισμένα συμβόλαια και χωρίς προστασία από την απόλυση.

Αυτός είναι ο λόγος που ο Εμανουέλ Μακρόν μπορεί να περάσει, για την ώρα, τις εργατικές μεταρρυθμίσεις που επηρεάζουν τις συνθήκες εργασίας στη Γαλλία. Ο χαρισματικός ηγέτης του «En Marche» είναι γνωστός για το έντονό του ενδιαφέρον στις νέες τεχνολογίες και για την συνεργασία του με εταιρείες που χρησιμοποιούν ψηφιακές πλατφόρμες, όπως η Uber και η Airbnb. Στα επόμενα χρόνια και δεκαετίες, οράματα, όπως το εγγυημένο βασικό εισόδημα και τα αυτοκίνητα χωρίς οδηγό, όπου ο καθένας θα μπορεί να κάνει τουλάχιστον μερικά ταξίδια με την Uber, θα γίνουν πραγματικότητα. Αλλά όχι και χωρίς τις χιλιάδες ανθρώπων που με τους σκάνερ χειρός ή τους 3D εκτυπωτές κάνουν όλο αυτό το πάρτυ δυνατό.



«Δεν είμαστε ρομπότ!» – Ο μακροχρόνιος αγώνας των εργαζομένων της Amazon

Από το 2013, οι εργαζόμενοι στην Amazon κάνουν απεργίες. Μόνο στο Ράινμπεργκ, κοντά στο Ντίσελντορφ, είχαν 80 μέρες απεργίας. Για τη Γερμανία αυτό αποτελεί εξαίρεση, αλλά για τους εργαζόμενους στην Amazon είναι μία κανονικότητα. Η Γερμανία είναι, μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών, αυτή με τις λιγότερες απεργίες, πράγμα που σημαίνει ότι είναι μία χώρα φιλική προς τις επιχειρήσεις. Με την υποστήριξη του **συνδικάτου «ver.di»**, οι απεργοί απαιτούν ενιαία συμβόλαια μισθού, τα ίδια με αυτά που ισχύουν στο λιανικό εμπόριο. Η Amazon θεωρεί τον εαυτό της μια εταιρεία εφοδιασμού και προσανατολίζεται προς το μισθολόγιο αυτού του κλάδου αλλά δεν πληρώνει τους υπάρχοντες μισθούς αυτού του τομέα.

Οι εργαζόμενοι στην Amazon δεν πληρώνονται «άσχημα». Για μερικούς από τους νεότερους υπαλλήλους, που είναι συνηθισμένοι στην ανεργία και σε δουλειά υπεργολαβίας, μια τέτοια δουλειά συχνά σημαίνει κοινωνική άνοδος. Η κοινωνική πρόοδος και η αναγκαστική ομαδοποίηση είναι δύο πτυχές που η Amazon χρησιμοποιεί σαν θετικούς παράγοντες στην προπαγανδιστική

πολιτική της. Για άλλους, που εργάζονται στο λιανικό εμπόριο ή στις εταιρείες μεταφορών-εφοδιασμού, οι νέες αυτές μέθοδοι που σχετίζονται με την οργάνωση της εργασίας και την επικοινωνία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εργασιακή υπερφόρτωση.

> ***Οι εργαζόμενοι στο διαδικτυακό εμπόριο, σε σύγκριση με τους συναδέλφους τους στο 'κανονικό' εμπόριο, αντιμετωπίζουν ιδιαιτέρως μειωμένο εισόδημα και περιορισμούς στα δικαιώματά τους.***

Αυτό συμβαίνει ειδικά διότι οι μεγάλες εταιρείες δεν δέχονται καθόλου συνδικάτα, που σημαίνει ότι δεν διαπραγματεύονται με συνδικάτα, εμποδίζουν ενεργά την οργάνωση τους και εγκαταλείπουν ακόμη και τις ενώσεις εργοδοτών.

Ένα παράδειγμα από όλα αυτά είναι και το παρακάτω: κατά τη διάρκεια του απεργιακού κύματος του 2014 στην Amazon, κάποιοι εργαζόμενοι οργανώθηκαν επίσης εναντίον του ver.di και κράτησαν απόσταση από τα λεγόμενα του συνδικάτου «για τους σκοπούς, τις διαφωνίες και τις εξηγήσεις, που δημοσιεύτηκαν για την Amazon και άρα και για μας». Συνέλεξαν περισσότερες από 1.000 υπογραφές, 700 μόνο στην Amazon της Λειψίας. Το ver.di αμφισβήτησε την αυθεντικότητα αυτής της πρωτοβουλίας: «παρότι η αυτή δράση υποτίθεται πως έγινε από τους εργαζόμενους, υπάρχουν ενδείξεις ότι η διοίκηση την υποστήριζε». Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η καταχωρημένη εθελοντική ένωση «Pro Amazon» Group ALTIV e.V., η οποία διευθύνεται από μία υπάλληλο της Amazon από το Κόμπλεντς και η οποία θέλει να αναλάβει τη νομική δίωξη εναντίον των απεργιών.

Υπάρχουν 3 διακριτές ομάδες μεταξύ των εργαζομένων της Amazon. Από τη μια πλευρά, υπάρχει μία σχετικά μεγάλη μειοψηφία, που δεν εκτιμά τις συνθήκες εργασίες της Amazon, οργανώνεται από το ver.di και είναι διατεθειμένη να απεργήσει. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει μια άλλη σχετικά μεγάλη μειοψηφία που αισθάνεται πολύ ευχαριστημένη με την Amazon, δεν οργανώνεται σε συνδικάτα και δεν είναι πρόθυμη να απεργήσει. Ανάμεσα σ'

αυτές τις δυο ομάδες υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός εργαζομένων που δεν ταυτίζεται με την Amazon αλλά και δεν θέλει να απεργήσει. Οι λόγοι γι’ αυτό είναι παρόμοιοι με αυτό που συμβαίνει σε άλλες εταιρείες: φόβος για προβλήματα και ψυχολογική παρενόχληση (mobbing), απολύσεις προσωρινών υπαλλήλων και μειωμένες δυνατότητες για εξέλιξη.

Οι απεργίες οργανώνονται σε εταιρείες από πρόσωπα που έχουν την εμπιστοσύνη του ver.di και υποστηρίζονται από τη γραμματεία του ver.di. Στη Λειψία τα τελευταία χρόνια υπήρχαν πάντοτε 200 με 600 άτομα και στο Ράινμπεργκ 400 με 600 που πήραν μέρος. Σε πολλές περιπτώσεις, οι απεργίες αυτές συντονίζονται. Σε μέρη σαν το Ράινμπεργκ έχουν χρησιμοποιηθεί νεές απεργιακές στρατηγικές, όπως η αλλαγή στις ημερομηνίες των απεργίων. Στις 30 Οκτωβρίου 2017, οι εργαζόμενοι σε Λειψία, Μπαντ Χέρσφελντ και Γκράμπεν έκαναν απεργία. Στο Ράινμπεργκ, όμως, ξεκίνησαν μια τριήμερη απεργία χωρίς προειδοποίηση μόνο στις 2 Νοεμβρίου. Εφόσον η διοίκηση της εταιρείας ανέμενε την απεργία στις 30 Οκτωβρίου, το αποτέλεσμα ήταν πολύ μεγαλύτερο. Η μυστικότητα της ημερομηνίας μιας απεργίας έχει τεράστια σημασία για το αποτέλεσμα του αγώνα, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των διαφορετικών περιοχών που αυτός διεξάγεται.

Επιπλέον, στα κέντρα εκτέλεσης παραγγελιών της Πολωνίας, η διοίκηση της Amazon μπορεί εύκολα να αντιδράσει σε τέτοιες αλλαγές με ένα απλό κλικ του ποντικιού. Μία αποτελεσματική δράση οφείλει να έχει το στοιχείο της έκπληξης, που όμως μπορεί να μειώσει το ενδιαφέρον των Μ.Μ.Ε. που είναι επίσης πολύ σημαντικά για την επιτυχία του αγώνα.

> *Η οργάνωση μίας απεργίας είναι μία άσκηση ισορροπίας. Από τον αγώνα στην Amazon μπορούμε να μάθουμε πολλά για την οργάνωση τέτοιων συλλογικών διαδικασιών.*

Η μελέτη της Sabrina Apicella του Ιδρύματος Rosa-Luxembourg αναλύει τους λόγους που γίνονται απεργίες στην Amazon της

Γερμανίας. Το βασικό της επιχείρημα είναι πως «η αλλαγή στις πωλήσεις χαρακτηρίζεται πρώτον από την εισαγωγή τεχνικών και ψηφιακών συσκευών και λογισμικού και δεύτερον από τον τεϊλορισμό, δηλαδή την αυξανόμενη διάσπαση της εργασίας στα μικρότερα δυνατά κομμάτια και την τεχνητή συναρμολόγησή της (εξωτερική ανάθεση-outsourcing επαφών με τους πελάτες, ιεραρχίες)».

Ένα από τα αποτελέσματα της μελέτης είναι ότι η απολαβή υψηλότερου μισθού δεν είναι ο κύριος σκοπός των απεργών. Πιο σπουδαία πράγματα είναι οι συνθήκες εργασίας και η έλλειψη δικαιωμάτων διαβούλευσης. Στις συνεντεύξεις που έγιναν για τη μελέτη, καθώς και σε πολλές αναφορές, άρθρα και συζητήσεις με τους εργαζόμενους στα διάφορα εργασιακά τους περιβάλλοντα, τονιζόταν πάντοτε ότι **αισθάνονται σαν μηχανές**. Τα αυστηρά καθήκοντα εργασίας και ο τεχνικός έλεγχος θεωρούνται ως επιθέσεις στα ίδια τους τα σώματα, το οποίο σημαίνει ότι συγκρίνουν, αστειευόμενοι, τους εαυτούς τους με ρομπότ και σάιμποργκ, ως θύματα δηλαδή μίας **επιβαλλόμενης μηχανοποίησης**.

Το συμπέρασμα της μελέτης της Apicella καταλήγει ότι η επιτυχία του αγώνα στην Amazon εξαρτάται από την εξωτερική υποστήριξη που θα λάβουν. Στις συνεντεύξεις, οι εργαζόμενοι αναφέρουν ότι το εργασιακό συμβόλαιο είναι σημαντικό αλλά η δουλειά του ver.di φτάνει πλέον στα όριά της. Εδώ δεν χρειάζεται, όπως λέει η Apicella, να ξαναεφεύρουμε τον τροχό: στη Λειψία οι ακτιβιστές μέσα στην εταιρεία και η υπεύθυνη γραμματεία του συνδικάτου έχουν ήδη αναλάβει δράσεις που περιλαμβάνουν συζητήσεις για τέτοιες ρομποτικές συνθήκες εργασίας.

Έχουν μοιραστεί φυλλάδια για τα θέματα της «κλοπής των διαλειμμάτων τους» ή «την απαράδεκτη πρακτική ελέγχου από διάφορους μηχανισμούς αναφοράς (feedback) λόγω λίγων λεπτών αδράνειας». Οι εργαζόμενοι πειραματίζονται ευρέως με διάφορες μορφές αντίστασης, όπως περιγράφει ο εργαζόμενος Christian Krâhling στη συνέντευξή του (ak 631): «Οι συνάδελφοι συνηθίζουν να αναλαμβάνουν δράσεις όπως τις **‘απεργίες ζήλου’** ή

αλλιώς κάνοντας ‘σχολαστική εργασία με την κατά γράμμα τήρηση των κανόνων’ (work-to-rule). Υπάρχει ένας τεράστιος αριθμός κανόνων και οδηγιών εργασίας από την Amazon που αν πραγματικά ακολουθήσεις όλα αυτά δεν μπορείς να δουλέψεις!».

Στο μέλλον, αναμένονται ακόμα περισσότερες απεργίες καθώς οι «εξισωτικές-ελευθεριακές φωνές των οριζόντιων στρωμάτων», δηλαδή αυτά τα τμήματα του προσωπικού που είναι ανοιχτά, σύμφωνα με την Apicella, σε συνδικαλιστική οργάνωση, συνεχίζουν να αντιστέκονται σε αυτές τις συνθήκες εργασίας. Μέχρι τώρα τα συμπεράσματα της μελέτης είναι ότι η πολιτική και κοινωνική υποστήριξη είναι περιορισμένη: «Αυτή η αδυναμία του συνδικαλιστικού αγώνα είναι ιδιαιτέρως απογοητευτική για τους ενεργούς εργαζόμενους που οργανώνονται σε συνδικάτα καθώς και για τη γραμματεία του συνδικάτου, μετά από σχεδόν 3 χρόνια συγκρούσεων».

Η οργάνωση των δράσεων των εργαζομένων στην Amazon έχει προχωρήσει και σε διεθνές επίπεδο. Εργάτες από Πολωνία, Γερμανία και Γαλλία βρίσκονται σε επαφή εδώ και 2 χρόνια στα πλαίσια του σχεδίου «Amworkers». Μέσα σε αυτή την αλληλεπίδραση, διεξάγεται μία ενδιαφέρουσα συζήτηση ανάμεσα στα διάφορα μοντέλα συνδικαλιστικής οργάνωσης, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει φυσικά σε μερικές αντιθέσεις.

Στο Πόζναν της Πολωνίας η αναρχική συνδικαλιστική ένωση IP έχει περίπου 350 εργαζόμενους (Φεβρουάριος 2016), στο Βρότσλαβ η ένωση Solidarnosc έχει πάνω από 100 εργαζόμενους. Και οι 2 ενώσεις έχουν πολύ διαφορετικές γνώμες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορούν να υπερβούν αυτές τις δυσκολίες σε διεθνές επίπεδο. Η IP διεξάγει μια δημόσια συζήτηση με το ver.di στη Λειψία. Στη Γαλλία η CGT και το Sud Solidaires παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Υπάρχουν επίσης επαφές με Ισπανία, Ιταλία, ακόμη και με τις ΗΠΑ. Ένα από τα θετικά αποτελέσματα όλων αυτών είναι το ακόλουθο: όταν οι εργαζόμενοι στη Γερμανική Amazon απεργούν, οι συνάδελφοί τους στο Πόζναν της Πολωνίας αναλαμβάνουν μία «απεργία καθυστερήσεων» αντί να γίνουν απεργοσπάστες. Με τέτοιες «απεργίες καθυστερήσεων»

προσπερνούν τον κανόνα 50+, ο οποίος υπαγορεύει ότι το συνδικάτο μπορεί να αναλάβει δράση μόνο εάν πάνω από το 50% των εργατών το έχουν ψηφίσει.

Ας γίνουμε η Λερναία Ύδρα του καπιταλισμού

Στο εντυπωσιακό τους βιβλίο *The Many-Headed Hydra*, οι Peter Linebaugh και Marcus Rediker εξετάζουν την ιστορία των αγώνων στην πρώιμη φάση του καπιταλισμού, ιδιαίτερα στη φάση της επέκτασης της Βρετανικής Αυτοκρατορίας πέρα από τους ωκεανούς. Παρουσιάζουν την ιστορία όσων εκδιώχθηκαν και στερήθηκαν τα μέχρι πρότινος κοινά αγαθά, τους βίαια απαχθέντες Αφρικανούς σκλάβους, το αστικό προλεταριάτο που στρατολογήθηκε βίαια για να υπηρετήσει στις στρατιωτικές ή ναυτικές δυνάμεις, καθώς και τους αυτόχθονες κατοίκους της Καραϊβικής και τους «Ινδιάνους» των δύο Αμερικών.

Όλοι τους εξεγέρθηκαν εναντίον της ανελέητης βίας του επεκτατικού καπιταλισμού. Όλους αυτούς τους ανθρώπους, εκείνοι που βρίσκονταν στην εξουσία τους αποκάλεσαν Ύδρα, το πολυκέφαλο τέρας του αρχαίου μύθου του Ηρακλή, το οποίο έβγαζε δύο κεφάλια για κάθε ένα που κοβόταν. Πρόκειται για ένα ανεξέλεγκτο ον που πάντα εμφανίζεται ανανεωμένο και μεγαλύτερο, παρ’όλες τις προσπάθειες να το αποκεφαλίσουν.

Η καπιταλιστική βαρβαρότητα συνεχίζει όμως να αναπτύσσεται και να αλλάζει. Η φάση της αρχικής συσσώρευσης πλούτου με την κατάληψη γης κατά το παρελθόν, φαίνεται πολύ διαφορετική από το σημερινό άνοιγμα νέων περιοχών για τον καπιταλισμό μέσω της συλλογής στοιχείων και τη χρήση αλγορίθμων. Παρ’όλα αυτά, νέες αγορές κατακτώνται, στις οποίες μισθωτοί εργαζόμενοι μαζί με κοινωνικά αποκλεισμένους ανθρώπους γίνονται θύματα εκμετάλλευσης με διαρκώς νέους τρόπους.

> *Στις φυτείες και στις αποικίες των σκλάβων του πρώιμου καπιταλισμού, αποκτήθηκε η εμπειρία όχι μόνο του να βγαίνει*

το κέρδος αλλά ιδιαίτερα και της οργάνωσης της εργασίας, δηλαδή η τρομοκρατία εναντίον των σκλάβων. Αυτές οι εμπειρίες επέστρεψαν αργότερα στην Ευρώπη και έφτασαν ως τα εργοστάσια.

Αυτή η σύνδεση μεταξύ των διηπειρωτικών εμπειριών και η αντίσταση εναντίον τους, «οι Ατλαντικές Επαναστάσεις», συγκρούστηκαν με το αναδυόμενο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα. Ο σημερινός αγώνας εναντίον της Amazon αποτελεί κι αυτός ένα μέρος μίας πιθανής παγκόσμιας αντίστασης, που παράγεται από τις σκληρές εργασιακές συνθήκες και θα μπορούσε να θέσει σε αμφισβήτηση την επιτυχία ολόκληρου του συστήματος.

Το μεγαλύτερο στοίχημα αποτελεί ο συντονισμός των αγώνων και των αντιπαραθέσεων. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο καθένας θα πρέπει να πιεστεί για να οργανωθεί σε μία συγκεκριμένη οργάνωση. Αυτό θα αποτελούσε παρανόηση και μεγάλη ψευδαίσθηση. Θα πρέπει να υπάρξει κάτι περισσότερο από τις παλιές επιτυχίες ή αποτυχίες. Πολλοί σημερινοί «μετακαπιταλιστές» όμως, όπως ο Πωλ Μέισον, τελειώνουν τα βιβλία τους με την ιδέα για ένα εγγυημένο εισόδημα. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η προοπτική του αγώνα παραμερίζεται ή εμφανίζεται μόνο σε κάποιες ιστορίες επιτυχίας που συμβαίνουν ακριβώς τώρα. Η ριζοσπαστική Αριστερά δεν θα πρέπει να κάνει τέτοια λάθη. Οι αγώνες και οι προοπτικές τους για την ατομική και κοινωνική αυτονομία είναι το σημείο στο οποίο πρέπει να επικεντρώσουμε.

Όταν η εφοδιαστική αλυσίδα και οι υποδομές, η εξαγωγή και η αναπαραγωγή εργασίας ως εμπόρευμα, μεταφέρονται στο κέντρο της καπιταλιστικής παραγωγής, τότε τέτοιες μέθοδοι παραγωγής γίνονται εύκολοι στόχοι που μπορούν να τρωθούν με τη χρήση πολύ λίγων μέσων, όπως τονίζουν πάντα τα σωματεία βάσης. Ο τομέας διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας (**logistics**) έχει τεράστια «παραγωγική δύναμη» (Beverly Silver). Εδώ θα μπορούσε κανείς να ξανακερδίσει, με την απαιτούμενη οργάνωση, τη δυνατότητα για δράση, η οποία έχει υπονομευτεί από την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας. Η εφοδιαστική αλυσίδα αποτελεί το μάτι της βελόνας της παγκόσμιας «just-in-time παραγωγής»

και της μεθοδολογίας των μεταφορών, των οποίων στόχος είναι να αποφεύγεται η μακρά διάρκεια αποθήκευσης και να εξυπηρετούνται άμεσα και αποτελεσματικά οι αγορές. Τέτοιες μέθοδοι εφοδιασμού εκτελούνται εν μέρει σε δημόσια σημεία -στους δρόμους- κάτι το οποίο τις κάνει ευάλωτες.

Καθώς εξετάζουμε τη σύνθεση του σημερινού καπιταλισμού και δρούμε σ' αυτά τα πλαίσια, μπορούμε να δημιουργήσουμε νέες σχέσεις. Η εξαφάνιση της εργασίας μέσω του φορντισμού, στη σύγχρονή του μορφή, οδηγεί σε αγώνες για τη διανομή του πλούτου και την αυτονομία. Για παράδειγμα, στο πρόσφατο παρελθόν είδαμε αγώνες των οδηγών ταξί με την **Uber** καθώς και με την εταιρεία υπηρεσιών παράδοσης **Deliveroo**. Οι εργάτες εκεί αντιστέκονται εναντίον των επισφαλών συνθηκών εργασίας. Μία άλλη περίπτωση είναι οι εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας, οι οποίοι απεργούν εναντίον της αναδιοργάνωσης των συστημάτων υγείας. Έλεγχος, αυξημένα φορτία εργασίας, φυσικό και ψυχολογικό άγχος, όπως παρατηρείται και στην Amazon, παίζουν πολύ μεγάλο ρόλο ιδιαίτερα σήμερα στους αγώνες των γυναικών στα νοσοκομειακά επαγγέλματα.

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να διερωτηθούμε για τη μόνιμη εστίαση της προσοχής στον δυτικό κόσμο. Αγώνες εναντίον της εκμετάλλευσης πόρων και των απάνθρωπων συνθηκών εργασίας διεξάγονται σε όλη την υδρόγειο. Η κριτική στις πειθαρχικές ποινές και τον ελέγχο του ανθρώπινου σώματος -λέξη κλειδί: *αυτο-βελτιστοποίηση*– καθώς και στα νέα είδη ελέγχου και διαχωρισμού, θα μπορούσε να ισχυροποιηθεί. Οι αγώνες για την εργασία και τον ψηφιακό έλεγχο θα πρέπει να συνδέονται με αγώνες εναντίον της ανάπλασης περιοχών (gentrification), όπως δείχνουν οι διαμαρτυρίες στο Κρόιτσμπεργκ του Βερολίνου, εναντίον των σχεδιαζόμενων εγκαταστάσεων της Google και η συνολική αναδόμηση των μικρών πόλεων σύμφωνα με τα επιχειρηματικά σχέδια, όπως κάνει η Amazon με τα κέντρα εφοδιασμού.

Αυτό σημαίνει πρακτικά για την Αντιεξουσία πως θα πρέπει να προσεγγίσει στο προσεχές μέλλον τον αγώνα των εργαζομένων της

Amazon με την εκστρατεία *Make Amazon Pay!*. Αυτό αποτελεί ένα νέο πεδίο πειραματισμού, στο οποίο πρέπει να εισέλθουμε με προσοχή και σεβασμό. Οι άνθρωποι αυτοί μάχονται ήδη εδώ και χρόνια. Ας δώσουμε προσοχή σ' αυτά που έχουν να μας πουν.

Επιπλέον, δεν θα πρέπει να περιοριστούμε στον τομέα διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας της Amazon: υπάρχουν εργάτες που θέλουν να παλέψουν για έναν κοινό σκοπό και σε άλλες εταιρείες όπως στις Zalando, DHL και Obi. Αυτοί οι εργαζόμενοι συζητούν και προσβλέπουν σε πολλά περισσότερα από μία αύξηση μισθών. Ένα πρώτο βήμα θα γίνει όταν, όσο το δυνατόν περισσότεροι από εμάς, εκτυπώσουμε τη δημόσια επιστολή των διεθνών εργαζομένων της Amazon και όταν συζητήσουμε με τους υπαλλήλους στους διάφορους τόπους εργασίας. Τότε θα συνειδητοποιήσουμε σχετικά γρήγορα, ότι στις περισσότερες περιπτώσεις δεν προερχόμαστε από διαφορετικούς γαλαξίες.

Τι θα γίνει εάν το ver.di συμφωνήσει πάνω σε ένα νέο μισθολόγιο; Και τι θα γίνει εάν δεν συμφωνήσει; Μία ήττα σ' αυτές τις διαπραγματεύσεις θα ήταν μοιραία, όχι μόνο για τους ανθρώπους της Amazon, αλλά και για όλες τις επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου και εφοδιασμού. Η Amazon δημιουργεί ένα *fait accompli*, το οποίο αρχίζει να γίνεται πολύ ενδιαφέρον. Το πιο σημαντικό *fait accompli* απ'όλα παραμένει η άνεση του να στήνει και να μεταφέρει από χώρα σε χώρα τα κέντρα της, ανάλογα με τα *ρικαρντιανά* πλεονεκτήματα, δηλαδή τους χαμηλούς μισθούς και τους λίγοτερο δυνατούς φόρους -ήδη αυτή η άνεση είναι μια αφορμή να ενώσουμε τις αντιστάσεις μας!

Πώς μπορούμε να πετύχουμε να γνωστοποιήσουμε στον κόσμο την απαίτηση να διαπραγματευτούμε ως κοινωνία τις εργασιακές συνθήκες και την αυτοματοποίηση; Η Ύδρα ήδη ξαγρυπνά μέσα στις διερυνόμενες μάχες των οδηγών Foodora, των ελεύθερων επαγγελματιών και των επισφαλών εργαζομένων. Μπορούμε να ενώσουμε όλους αυτούς τους αγώνες; Το *Make Amazon Pay!* είναι το πρώτο βήμα. Ας κάνουμε ό,τι μπορούμε γι' αυτό!

Περαιτέρω Ανάγνωση:

Call out to Make Amazon Pay, Fall 2017

Sabrina Apicella: *Amazon in Leipzig. Von den Gründen, (nicht) zu streiken (*Amazon in Leipzig. Of the reasons, (not) to strike), RLS study, May 2016

Nina Scholz / Carolin Wiedemann: Widerstand durch „Dienst nach Vorschrift“. Interview mit Christan Krähling (Resistance by “service according to regulations”. Interview with Christian Krähling), in: Analysis & Criticism, Issue 631, November 2017.

Georg Barthel and Jan Rottenbach: “Real Subsumption and Insubordination in the Age of Digital Machinery. Co-investigation of the strikers at Amazon in Leipzig “, in: Prokla 187, 2017.

Ralf Ruckus: *Der amerikanische Traum für zwei Euro pro Stunde* (The American dream for two euros per hour), in: Social. History Online, 18 – 2016.

Brad Stone: the everything store. Jeff Bezos and the age of Amazon, Corgi Books 2013.

Donna Haraway: “Manifesto for Cyborgs: Science, Technology, and Socialist Feminism in the 1980’s”, in: Socialist Review 80, 1985, pp. 65-108.

…ums Ganze!: Prime Life Now! *Ein Plädoyer dafür, den Kampf gegen den Rechtsruck mit den Auseinandersetzungen im Logistiksektor zu verbinden* (A plea to link the fight against the right-wing shift with the disputes in the logistics sector), 2017.

Capulcu: *Disrupt! Widerstand gegen den technologischen Angriff* (Disrupt! Resistance to technological attack), Unrast Verlag 2017.

Timo Daum: *Das Kapital sind wir! Zur Kritik der digitalen*

Ökonomie (We are capital! On the Critique of Digital Economy), Edition Nautilus 2017.

Nina Scholz: *Nerds, Geeks und Piraten. Digital Natives in Kultur und Politik* (Nerds, geeks and pirates. Digital Natives in Culture and Politics), Bertz + Fischer 2014.
Keine Zukunft ist auch keine Lösung*. Eine Broschüre von Theorie.Organisation.Praxis B3rlin zu Digitalisierung (*No future is not a solution. A booklet of Theorie.Organisation.Praxis B3rlin on digitization), 2016

Peter Linebaugh and Marcus Rediker: The multi-headed Hydra. The hidden history of the revolutionary Atlantic, Assoziation A, 2008.

_____-

*Ο **John Malamatinas** ζει στις Βρυξέλλες, στην Κολωνία και στη Θεσσαλονίκη και δραστηριοποιείται σε διάφορες αντικαπιταλιστικές ομάδες και δίκτυα. Πρωταρχική ασχολία του ίδιου αποτελούν τα θέματα του εθνικισμού, των κοινωνικών αγώνων και της κρίσης στην Ελλάδα.

**Η εβδομάδα δράσης Make Amazon Pay! πραγματοποιήθηκε από τις 20 έως τις 26 Νοεμβρίου 2017 σε διάφορες πόλεις της Γερμανίας με διάφορες δράσεις υποστήριξης παγκοσμίως. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε εδώ.

***Στο φετινό **B-Fest (25-26-27 Μάη, Σχολή Καλών Τεχνών)** θα βρίσκεται κοντά μας, μεταξύ των διεθνών καλεσμένων και ομιλητών, ένας εκ των αγωνιζόμενων εργαζομένων της Amazon και της καμπάνιας «Make Amazon Pay!».

Επιμέλεια: Ιωάννα Μαραβελίδη